

**ICHKI KASSALIKLAR PROPEDEVTIKASI KAFEDRASINING TARIXI
VA ERKIN YULDASHEVICH QOSIMOVNI ESLAB**

Eraliyeva Shohsanam Muzaffar qizi
Toshkent Tibbiyot akademiyasi talabasi

Annotatsiya; Siz ushbu maqolada ichki kassaliklar propedevtikasi kafedrasini tarixi haqida ma'lumotga ega bo'lasiz. Maqolada 1976-1980 yillar Kafedraga mudirlik qilgan tibbiyot fanlari doktori, professor Qosimov Erkin Yuldashevich haqida ma'lumotlar berib o'tilgan. Ichki kasalliklar propedevtikasi kafedrasini 1957 yili viloyat klinik shifoxonasining 120 ta o'rniga mo'ljallangan ichki kasalliklar bo'limida tashkil qilingan. Unga mudir etib, tibbiyot fanlar nomzodi V.A. Arustamyan tayinlangan. 1958-1959 yillari kafedrani professor G.M.Efendiev boshqargan. U bir payitning o'zida terapiya kafedra mudiri ham bo'lgan. 1959 yilning avgust oyidan boshlab kafedraga dosent B.I.Soybel mudir etib tayinlangan. Bu payida kafedra 60 o'rinli 1-shaxar shifoxonasida faoliyat olib borgan. Har yili kafedra xodimlari tomonidan 2-3 ta o'quv qo'llanma, monografiya va o'nlab o'quv uslubiy qo'llanmalar tayyorlanib, yangi o'quv texnologiyalari asosida amaliy mashg'ulotlar olib borilmoqda.

Kalit so'zlar; Erkin Yuldashevich Qasimov, G.M.Efendiev, surunkali kolitda jigar sindromining patogenezi, L.X. Ilyosov, I.A.Ali-Zade, A.D.Skvorsova, G.N.Yushina, S.Yu.Tursunov, Z.S.Velmizovalar, 2 ta dosent, 14 ta assistent, 4 ta klinik ordinator va 3 ta preparator.

Аннотация: В этой статье вы получите информацию об истории кафедры внутренних болезней. В статье приведены сведения о докторе медицинских наук, профессоре Касимове Эркине Юлдашевиче, возглавлявшем кафедру в 1976-1980 годах. Кафедра пропедевтики внутренних болезней создана в 1957 году на базе отделения внутренних болезней областной клинической больницы на 120 коек. Его возглавил кандидат медицинских наук В.А. Был назначен Арустамян. В 1958-1959 годах кафедру возглавлял профессор Г.М.Эфендиев. Одно время он также был заведующим терапевтическим отделением. С августа 1959 года заведующим кафедрой был назначен доцент Б.И.Сойбель. В то время отделение действовало в составе 1-й городской больницы на 60 коек. Ежегодно сотрудниками кафедры готовятся 2-3 учебных пособия, монографии и десятки учебных пособий, а также проводятся практические занятия на основе новых образовательных технологий.

Ключевые слова; Эркин Юлдашевич Касимов, Г.М.Эфендиев, патогенез печеночного синдрома при хроническом колите, Л.Х. Ильясов, И.А.Али-Заде, А.Д.Скворсова, Г.Н.Юшина, С.Ю.Турсунов, З.С.Вельмизовалар, 2 доцента, 14 ассистентов, 4 клинических координатора и 3 preparatora.

Annotation: In this article, you will get information about the history of the Department of Internal Medicine. The article provides information about Doctor of Medical Sciences, Professor Kasimov Erkin Yuldashevich, who headed the Department in 1976-1980. The department of propaedeutics of internal diseases was established in 1957 in the department of internal diseases of the regional clinical hospital with 120 beds. It was headed by candidate of medical sciences V.A. Arustamyan was appointed. In 1958-1959, the department was headed by Professor G.M. Efendiev. At one time, he was also the head of the therapy department. Since August 1959, associate professor B.I. Soibel was appointed as the head of the department. At that time, the department operated in the 1st city hospital with 60 beds. Each year, 2-3 training manuals, monographs and dozens of training manuals are prepared by the staff of the department, and practical training is conducted based on new educational technologies.

Key words: Erkin Yuldashevich Kasimov, G.M. Efendiev, pathogenesis of liver syndrome in chronic colitis, L.Kh. Ilyasov, I.A. Ali-Zade, A.D. Skvorsova, G.N. Yushina, S. Yu. Tursunov, Z.S. Velmizovalar, 2 associate professors, 14 assistants, 4 clinical coordinators and 3 trainers.

Ichki kasalliklar propedevtikasi kafedrasi 1957 yili viloyat klinik shifoxonasining 120 ta o'rniga mo'ljallangan ichki kasalliklar bo'limida tashkil qilingan. Unga mudir etib, tibbiyot fanlar nomzodi V.A. Arustamyan tayinlangan. 1958-1959 yillari kafedrani professor G.M.Efendiev boshqargan. U bir payitning o'zida terapiya kafedra mudiri ham bo'lgan. 1959 yilning avgust oyidan boshlab kafedraga dosent B.I.Soybel mudir etib tayinlangan. Bu payida kafedra 60 o'rinli 1-shaxar shifoxonasida faoliyat olib borgan. 1961-1972- yillari kafedra shaxardagi temir yo'l shifoxonasining 60 o'rinli ichki kasalliklar bo'limida o'zining faoliyatini olib borgan. Shu erda kafedraga assistentlar L.X. Ilyosov, I.A.Ali-Zade, A.D.Skvorsova, G.N.Yushina, S.Yu.Tursunov, Z.S.Velmizovalar ishga qabul qilingan.1975-yilda kafedra mudiri etib dosent S.Yu.Tursunov tayinlangan. Kafedrada o'sha paytda 2 ta dosent, 14 ta assistent, 4 ta klinik ordinator va 3 ta preparator ishlagan. 1968-yildan 1975-yilgacha kafedrani o'quv ishlari bo'yicha mas'ul lavozimida dosent Z.I.Xasanova va 1975-yildan 1983-yilgacha esa dosent O.S.Saloxiddinov faoliyat ko'rsatgan. Shu yillarda kafedrada o'quv jarayonini takomillashtirish borasida juda ko'plab ijobiy ishlar amalga oshirilgan. Jumladan, xar bir o'quv xonalari inson tizimlari (nafas, yurak qon-tomir, buyrak, jigar va x.k.) bo'yicha bo'linib, bu xonalar shu tizimlar bo'yicha kerakli jadval, plakat va asbob-uskunalar, texnik vositalar bilan jixozlangan. Ko'plab uslubiy qo'llanmalar yaratilgan, o'quv-uslubiy anjumanlar muntazam o'tkazib borilgan. Ilmiy ishlar "Yurak, qon-tomir tizimining fiziologiya va patologiyasi" rukni ostida bajarila boshlangan. Ilmiy ishlar bajarilishi uchun etarli sharoitlar yaratilgan. Moskva, Leningrad, Kiyev, Novosibirsk, Bishkek kabi yirik shaxarlar kardiolog olimlari bilan xamkorlik qilina boshlagan.

Epidemiologik va profilaktik ishlarga asos solingan. Bajarilayotgan ilmiy ishlarga Moskvadagi Kardiologiya Ilmiy Markazi uslubiy markaz bo‘lib xisoblangan. 1982-yilgacha kafedrada 1 ta doktorlik (S.Yu.Tursunov) va 6 ta nomzodlik (O.S.Saloxiddinov, B.M.Maxmudov, K.J.Xusainov, N.S.Mamasoliev, A.F.Nabieva) dissertatsiyalari ximoya qilingan. 3 ta monografiya, 250 dan ziyod ilmiy maqolalar chop etilgan. 1983-yili professor S.Yu.Tursunov ichki kasalliklar subordinaturasi kafedrasiga mudir etib tayinlanishi munosabati bilan kafedraga dosent O.S.Saloxiddinov raxbarlik qila boshlagan. Kafedra xodimlari o‘quv jarayonini takomillashtirish borasida tinmay izlanib, yangi o‘quv texnologiyalarini o‘quv jarayoniga faol tadbiq etmoqdalar. Xar yili kamida 2-4 tadan yangi o‘quv, va 10 taga yetkazib ukuv-uslubiy ko‘llanmalar yaratilmoqda. Ichki kasalliklar fanidan 2 ta darslik yaratildi. Kafedra professori, S.Yu.Tursunovning xammualiflari bilan birgalikda yaratgan Ichkki kasalliklar propedevtikasi fanidan darsligi Respublikaning barcha tibbiyot institutlari talabalari uchun kullannia bulib xizmat qilmokda. O‘quv jarayonida yangi, zamonaviy texnik vositalardan (video ikkilik, kompyuter) keng qo‘llanilmoqda. Ma’naviyat va ma’rifat soxasida xam kafedra a’zolari izchillik bilan faoliyat ko‘rsatmoqdalar. Bu borada risolalar, ma’naviyatga oid yuzlab maqolalar chop etdilar. Ma’naviyat kunlarini qiziqarli o‘tishida jonbozlik ko‘rsatmoqdalar. Kafedra professorlari S.Yu. Tursunov va O.S.Soloxiddinovlar tomonidan sungi yillarda 10 ortik ma’naviyat ruknidagi risolalar va sheriy kitoblar nashr etildi. Ma’ruza va amaliy darslarda tarbiyaviy tomoniga katta e’tibor bermoqdalar. Barkamol avlod tarbiyasi, ilmiy kadrlar tayyorlash kafedra xodimlarining eng asosiy burchlaridan biri bo‘lib kelmokda. Professor S.Yu. Tursunov tomonidan asos solingan markaziy Osiyodagi yagona profilaktik kardiologiya ilmiy maktabida 20 dan ortiq doktorlik, 50 dan ortiq nomzodlik dissertatsiyalar ximoya qilingan. Yillar davomida ilmiy izlanishlar borasida ko‘plab muvaffakiyatlarga erishildi. Kafedra xodimlari o‘quv jarayonini takomillashtirish borasida tinmay izlanib, yangi o‘quv texnologiyalarini o‘quv jarayoniga faol tadbiq etmoqdalar. Xar yili kamida 2-4 tadan yangi o‘quv, va 10 taga yetkazib ukuv-uslubiy ko‘llanmalar yaratilmoqda. Ichki kasalliklar fanidan 2 ta darslik yaratildi. Kafedra professori, S. Yu. Tursunovning xammualiflari bilan birgalikda yaratgan Ichkki kasalliklar propedevtikasi fanidan darsligi Respublikaning barcha tibbiyot institutlari talabalari uchun kullannia bulib xizmat qilmokda. O‘quv jarayonida yangi, zamonaviy texnik vositalardan (video ikkilik, kompyuter) keng qo‘llanilmoqda. Ma’naviyat va ma’rifat soxasida xam kafedra a’zolari izchillik bilan faoliyat ko‘rsatmoqdalar. Bu borada risolalar, ma’naviyatga oid yuzlab maqolalar chop etdilar. Ma’naviyat kunlarini qiziqarli o‘tishida jonbozlik ko‘rsatmoqdalar. Kafedra professorlari S. Yu. Tursunov va O.S.Soloxiddinovlar tomonidan sungi yillarda 10 ortik ma’naviyat ruknidagi risolalar va sheriy kitoblar nashr etildi. Ma’ruza va amaliy darslarda tarbiyaviy tomoniga katta e’tibor bermoqdalar. Barkamol avlod tarbiyasi, ilmiy kadrlar tayyorlash kafedra xodimlarining eng asosiy burchlaridan biri bo‘lib kelmokda. Professor

S.Yu.Tursunov tomonidan asos solingan markaziy Osiyodagi yagona profilaktik kardiologiya ilmiy maktabida 20 dan ortiq doktorlik, 50 dan ortiq nomzodlik dissertatsiyalar ximoya qilingan. Yillar davomida ilmiy izlanishlar borasida ko'plab muvaffakiyatlarga erishildi

1976-1980 yillarda professor, tibbiyot fanlar doktori, Erkin Yuldashevich Qasimov mudirlik qilgan. Erkin Yuldashevich Qasimov 1957 yilda Toshkent Davlat tibbiyot institutini tamomlagan. 1967-yilda nomzodlik dissertatsiyasini himoya qilgan. 1990 yilda professor ilmiy unvoni berilgan. Surunkali alkogolizm bilan og'rigan bemorlarda yurak va jigar shikastlanishining erta namoyon bo'lishi va davolash muammosi bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borildi. Surunkali kolitda jigar sindromining patogenezini, klinik kechishi hamda O'zbekiston sharoitida keksa va keksa odamlarda yurak-qon tomir kasalliklari va oshqozon-ichak trakti kasalliklarining kechishining o'ziga xos xususiyatlariga katta e'tibor berildi. Ko'pgina talabalar va shifokorlar E.Y.Qosimov hammuallifi bo'lgan "Yurak kasalliklarini aniqlash (maxsus va differentsial diagnostikaning qiyinchiliklari)" monografiyasi ishlab chiqarilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar;

1. Gadayev A.G // Umumiy amaliyot vrachlar uchun ma'ruzalar to'plami// Toshkent 2022
2. Gadayev A.G., Axmedov X.S// Umumiy amaliyot vrachlari uchun amaliy ko'nikmalar to'plami.
3. Gadayev. A., Masharipov U.// Odam anatomiyasi
4. Gadayev A, G// Ichki kasalliklar
5. Рябов С.И. Алмазов В. А, Шляхто Е.В. // Внутренние болезни
6. Шамов. И.А // Пропедевтика внутренних болезней.